

PARADOKSALNI ODNOS KOGNICIJE I NEKOGNICIJE

Miroslav Đurić

Univerzitet za poslovni inženjering i menadžment, Banja Luka, Filozofski fakultet, Despota Stefana Lazarevića bb, Banja Luka, Bosna i Hercegovina, miroslavdzjuric@gmail.com

ORIGINALAN NAUČNI RAD

ISSN 2637-2150

e-ISSN 2637-2614

UDK 616.895.8:159.922.8

DOI: 10.7251/STED2002028D

Rad primljen: 02.10.2019.

Rad prihvaćen: 18.03.2020.

Rad publikovan: 26.05.2020.

<http://stedj-univerzitetpim.com>

Corresponding Author:

Miroslav Đurić, Univerzitet za poslovni inženjering i menadžment Banja Luka, Filozofski fakultet, Despota Stefana Lazarevića bb, Banja Luka, BiH miroslavdzjuric@gmail.com

Copyright©2020 Miroslav Đurić; published by UNIVERSITY PIM. This work licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 4.

SAŽETAK

Istraživanje je izvršeno od aprila do jula 2019. godine u Republici Srpskoj. Uzorak su činila 294 ispitanika uzrasta između 15 i 73 godine. Prosječan uzrast ispitanika je bio 22,92 godine. Muških ispitanika je bilo 120 ili 40.82%, a ženskih 174 ili 59.18%. Nezavisne varijable su pol i uzrast. Zavisna varijabla je kognitivna komponenta socijalnog stava. Za ispitivanje nivoa kognicije i nekognicije (nesaznanja) u kognitivnoj komponenti socijalnog stava korišćena je Milosavljevićeva Skala PARADOKHIP&BM-2006-02-26. Cilj istraživanja je bio provjera hipoteze o paradoksalnom odnosu kognicija–nekognicija u kognitivnoj komponenti socijalnog stava, prema kojoj većem obimu

kognicije odgovara još veći obim doživljaja nekognicije i obrnuto. Potvrđeno je da većem obimu kognitivne komponente socijalnog stava odgovara još veći obim doživljaja nekognicije, bez obzira na pol ispitanika. S povećanjem uzrasta raste i spoznaja da većem obimu kognitivne komponente socijalnog stava odgovara još veći obim doživljaja nekognicije, a postojanje statističke značajnosti ($p < .05$) utvrđeno je između kategorija ispitanika uzrasta 15-18 godina i uzrasta 24-73 godine.

Ključne riječi: kognicija, nekognicija, pol, uzrast.

UVOD

Često se dešavaju situacije u društvu u kojima jedna ista osoba dominira u objašnjavanju problema iz različitih oblasti i istovremeno (najčešće brzo, bez velikog razmišljanja) samouvjerenom nudi „rješenja“ tih problema kao ubjedljivo najbolja. Izgleda da oni koji malo znaju o nečemu imaju tendenciju da misle da sve znaju o svemu. S druge strane, ljudi koji su se obrazovali za određena zanimanja, pročitali mnogo knjiga, pa i sami pisali o oblastima iz svog obrazovanja, u društvu su najčešće „tihu“, kao da preispituju odnos svog znanja i neznanja i kao da uviđaju koliko znaju, a koliko toga im je još nepoznato i nejasno, čak i u oblasti za koju su se obrazovali. Da li je to tako?

TEORIJSKI OKVIR

Odgovor na postavljeno pitanje pokušao je dati prof. Milosavljević formulisanjem hipoteze o paradoksalnom odnosu kognicija–nekognicija u kognitivnoj komponenti socijalnog stava, prema kojoj „većem obimu kognitivne komponente

socijalnog stava odgovó još veći obim doživljaja nekognicije (nesaznanja) i obrnuto“ (Milosavljević, 2001, str. 129). Ovako postavljenu hipotezu podržavaju i sljedeće izreke i citati: „Znam da ništa ne znam“ (Sokrat, 470-399. p.n.e., prema Wikicitat, n.d.), „Glupak misli da je mudrac, ali mudrac zna za sebe da je neznalica“ (Shakespeare, n.d., prema Wikicitat, n.d.), „Ko nema u glavi, on misli da ima više nego svi drugi“ (Obradović, n.d., prema *Citati o pameti i gluposti*, n.d.), „Ne plaši se neznanja, boj se lažnog znanja, jer od njega dolaze sve nesreće na svetu” (Bajron, n.d., prema Džordž Gordon Bajron - biografija, n.d.), „Tragično je što su glupaci toliko sigurni, a mudri puni sumnje” (Rasel, n.d., prema *Citati o pameti i gluposti*, n.d.) i dr.

Pored pomenute kognitivne komponente, socijalni stavovi imaju emocionalnu i konativnu komponentu (Milosavljević, 2001). Kognitivnu komponentu čine sva znanja pojedinca o objektu socijalnog stava. Emocionalna komponenta se odnosi na pozitivna, negativna ili neutralna osjećanja koja kod osobe izaziva objekat socijalnog stava. Konativna komponenta predstavlja tendenciju da pojedinac reaguje prema objektu socijalnog stava. Navedene komponente socijalnog stava su u međusobnoj interakciji, što znači da kognitivna komponenta može uticati na emocije i ponašanje čovjeka (Ostrom, 1969). Zato je razmatranje navedene paradoksalne hipoteze veoma važno, jer posljedice skromne kognitivne komponente socijalnog stava onih koji imaju mogućnost da odluče ili postupe mogu biti velike, jer nemaju dovoljno znanja o eventualnim negativnim posljedicama svojih postupaka (Jain, 2014).

EMPIRIJSKI DIO

Problem, zadaci i ciljevi istraživanja

Osnovni problem ovog istraživanja glasio je: Da li većem obimu kognitivne komponente socijalnog stava odgovara još veći obim doživljaja nekognicije (nesaznanja), i ako odgovara, da li pol i

uzrast značajno utiču na obim doživljaja nekognicije?

Zadaci istraživanja bili su:

- Ispitati da li većem obimu kognitivne komponente socijalnog stava odgovara još veći obim doživljaja nekognicije.
- Ispitati da li većem obimu kognitivne komponente socijalnog stava odgovara još veći obim doživljaja nekognicije kod ispitanika različitog pola.
- Ispitati da li većem obimu kognitivne komponente socijalnog stava odgovara još veći obim doživljaja nekognicije kod ispitanika različitog uzrasta.

U teorijskom smislu cilj ovog istraživanja bio je dobijanje odgovora na pitanje da li većem obimu kognitivne komponente socijalnog stava odgovara još veći obim doživljaja nekognicije, te da li da pol i uzrast značajno utiču na obim doživljaja nekognicije. U praktičnom smislu rezultati ovog istraživanja mogu biti od koristi agensima socijalizacije da konstruktivno utiču na nastanak i mijenjanje socijalnih stavova, tj. da kroz proces socijalizacije nauče ljude da pažljivo procjenjuju ispravnost svojih i tuđih argumenata o objektima socijalnih stavova, da razumiju svoja, ali i tuđa osjećanja, razmišljanja, potrebe, namjere i dr., i da uvijek imaju u vidu kakvu posljedicu može prouzrokovati njihova odluka ili postupak.

Hipoteze

U ovom istraživanju postavljena je jedna opšta i dvije specifične hipoteze.

Opšta hipoteza: Većem obimu kognitivne komponente socijalnog stava odgovara još veći obim doživljaja nekognicije (nesaznanja).

Prva specifična hipoteza: Osobe ženskog pola više nego osobe muškog pola uviđaju da većem obimu kognitivne komponente socijalnog stava odgovara još veći obim doživljaja nekognicije. Argument za postavljanje ove hipoteze nalazi se u shvatanju Karol Giligen (Nel, 1984), prema

kojem su žene brižnije nego muškarci i više prihvataju odgovornost za svoje postupke.

Druga specifična hipoteza: Starije osobe više uviđaju da većem obimu kognitivne komponente socijalnog stava odgovara još veći obim doživljaja nekognicije. Polazimo od pretpostavke da će starije osobe, zbog toga što su duže izložene socijalizaciji kao cjeloživotnom procesu učenja, više uviđati da većem obimu kognitivne komponente socijalnog stava odgovara još veći obim doživljaja nekognicije.

Varijable

U ovom istraživanju nezavisne varijable su pol i uzrast, a zavisna varijabla je kognitivna komponenta socijalnog stava. Nezavisne varijable su kategoričke, a zavisna varijabla je kontinuirana. Varijabla pol ima dvije kategorije: muško i žensko. Varijabla uzrast ima tri kategorije. Prvu kategoriju čine ispitanici uzrasta 15–18 godina (82 ispitanika ili 27,89%), drugu uzrasta između 19 i 23 godine (141 ispitanik ili 47,96%) i treću ispitanici uzrasta 24–73 godine (71 ispitanik ili 24,15%). Kognitivna komponenta socijalnog stava je operacionalno definisana kao rezultat dobijen na Skali PARADOKHIP&BM-2006-02-26. Viši skor na skali znači veći nivo kognicije u kognitivnoj komponenti socijalnog stava.

Metod

Uzorak

Uzorak su činila 294 ispitanika uzrasta od 15 do 73 godine. Prosječni uzrast ispitanika je 22,92 godine. Muških ispitanika je bilo 120 ili 40.82%, a ženskih 174 ili 59,18%.

Instrument

Za prikupljanje podataka korišćena je Skala PARADOKHIP&BM-2006-02-26. Autor Skale je prof. Milosavljević (Milosavljević, 2007). Skalu čini petnaest ajtema, koji operacionalno definišu međusobni odnos kognicije i nekognicije. Skala PARADOKHIP&BM-2006-02-26 je petostepena skala. Uz svaku tvrdnju dato je pet alternativnih reakcija ispitanika koje su

simetrično raspoređene duž dimenzije slaganja – neslaganja. Zadatak ispitanika je bio da pored svake tvrdnje zaokruže mjeru svoga slaganja sa pojedinom tvrdnjom (1 – uopšte se ne slažem, 2 – ne slažem se, 3 – dijelom se slažem, 4 – slažem se i 5 – jako se slažem). Što je viši rezultat na skali – veći je nivo kognitivne komponente socijalnog stava. Pouzdanosti Skale PARADOKHIP&BM-2006-02-26 je zadovoljavajuća. Cronbachov alpha koeficijent je .86 (Milosavljević, 2007). U ovom istraživanju Cronbachov alpha koeficijent je .85.

Tok ispitivanja

Ispitivanje je izvršeno u periodu april - juli 2019. godine na području Republike Srpske. Prije početka ispitivanja ispitanicima je dato precizno uputstvo. Ispitivanje je bilo anonimno.

Obrada podataka

Za provjeru pretpostavki za primjenu statističkih postupaka korišćen je Kolmogorov-Smirnov test. Psihometrijska provjera Skale PARADOKHIP&BM-2006-02-26 vršena je izračunavanjem Cronbach alpha koeficijenta. Testiranje hipoteza vršeno je izračunavanjem deskriptivne statistike, t-testa, F-testa i post-hoc Bonferroni testa.

REZULTATI I DISKUSIJA

Kolmogorov-Smirnov test je pokazao da distribucija dobijenih podataka kognitivne komponente socijalnog stava statistički značajno ne odstupa od teorijske distribucije (normalne raspodjele) ($p=.284$). Provjera postavljenih hipoteza izvršena je primjenom parametrijske statistike.

Odnos kognicije i nekognicije

Vrijednosti aritmetičkih sredina za sve pojedinačne ajteme Skale PARADOKHIP&BM-2006-02-26 su $M=2,66-3,95$; a prosječna vrijednost aritmetičke sredine je $M=3,34$ (vidjeti Tabelu 1). Standardne devijacije pojedinačnih ajtema ne pokazuju neuobičajeno niske ili visoke vrijednosti

($SD=1,06-1,31$), a prosječna vrijednost $SD=.67$. Navedeni rezultati su u skladu sa postavljenom opštom hipotezom ovog istraživanja prema kojoj većem obimu

kognicije u kognitivnoj komponenti socijalnog stava odgovara još veći obim doživljaja nekognicije i obrnuto.

Tabela 1. Aritmetičke sredine i standardne devijacije kognitivne komponente socijalnog stava
Table 1. Arithmetic means and standard deviations of cognitive component of social attitude

Ajtem /Item	M	SD
Neznalice vjeruju da sve znaju	3.65	1.26
U sreću vjeruju oni koji je nisu doživjeli	2.66	1.24
Najlakše nas je uvjeriti u ono o čemu malo znamo	3.56	1.11
Velikim radikalnim promjenama u bilo čemu skloni su oni koji ne znaju njihove mane	3.11	1.09
Sa više znanja otkriva se još više nepoznanica	3.95	1.08
Neznalice su sposobne za sve	2.87	1.26
Kada je neznanici nešto nejasno, on to smatra nevažnim	3.70	1.09
Oni koji nešto znaju najteže podnose one koji se predstavljaju kao sveznalice	3.67	1.06
Samo neznalice vjeruju da su bezgrešni	3.26	1.23
U svakom društvu najglasnije su neznalice	3.54	1.12
Neznalice veseli ono što znalce zabrinjava	3.54	1.06
Ko ima malo znanja njemu je sve jasno	2.93	1.24
Obično mogu objasniti sve oni koji ne znaju o čemu pričaju	3.12	1.27
Neznanje je problem jedino za one koji nešto znaju	3.53	1.16
Još nisam upoznao nekoga zabrinuta zbog njegova neznanja	3.01	1.31
Ukupno/Total	50.10	10.04
Prosjeck/Average	3.34	.67

Kognitivna komponenta socijalnog stava osoba različitog pola

Vrijednosti aritmetičkih sredina na ajtemima Skale PARADOKHIP&BM-2006-02-26 muških ispitanika su $M=2,70-3,86$ ($SD=1,09-1,38$), a ženskih ispitanika su $M=2,56-4,02$ ($SD=.95-1,27$) (vidjeti Tabelu 2). U jedanaest ajtema vrijednost aritmetičke sredine je bila viša kod ženskih ispitanika. Prosječna vrijednost aritmetičke sredine Skale PARADOKHIP&BM-2006-02-26 muških ispitanika je $M=3,28$ ($SD=.77$), a ženskih ispitanika je $M=3,38$ ($SD=.59$). Primjenom t-testa utvrđeno je da kod tri ajtema vrijednosti aritmetičkih sredina ženskih ispitanika su više na nivou statističke značajnosti .05 (Tabela 2). Nije utvrđeno postojanje statistički značajne razlike vrijednosti aritmetičkih sredina cijele Skale PARADOKHIP&BM-2006-02-26 ispitanika različitog pola. Navedeni rezultati (na većini ajtema viša je vrijednost aritmetičkih sredina ženskih ispitanika nego muških, na tri ajtema je vrijednost aritmetičke sredine ženskih ispitanika statistički značajno viša nego muških, prosječna vrijednost aritmetičke sredine na

Skali PARADOKHIP&BM-2006-02-26 ženskih ispitanika je viša nego muških) sugeriraju da osobe ženskog pola više nego osobe muškog pola uviđaju da većem obimu kognicije u kognitivnoj komponenti socijalnog stava odgovara još veći obim doživljaja nekognicije, što je u skladu sa shvatanjem Karol Giligen da su žene brižnije i više prihvataju odgovornost za svoje postupke, ali, ipak, ne može se konstatovati da postoji statistički značajna razlika između ispitanika različitog pola u uviđanju da većem obimu kognicije u kognitivnoj komponenti socijalnog stava odgovara još veći obim doživljaja nekognicije.

Kognitivna komponenta socijalnog stava osoba različitog uzrasta

Vrijednosti aritmetičkih sredina na ajtemima ispitanika uzrasta 15-18 godina su $M=2.72-3.66$ ($SD=1.11-1.41$), ispitanika uzrasta 19-23 godine $M=2.40-4.14$ ($SD=.93-1.23$) i ispitanika uzrasta 24-73 godine $M=2.68-4.06$ ($SD=.88-1.42$) (Tabela 3). Vrijednost prosječne aritmetičke sredine ispitanika uzrasta 15-18 godina je $M=3.24$

($SD=.74$), ispitanika uzrasta 19-23 godine $M=3.31$ ($SD=.58$) i ispitanika uzrasta 24-73 godine $M=3.51$ ($SD=.67$). Dakle, vrijednosti

aritmetičkih sredina svih uzrasnih kategorija su iznad teorijski očekivane vrijednosti.

Tabela 2. Testiranje značajnosti razlika aritmetičkih sredina kognitivne komponente socijalnog stava ispitanika različitog pola.

Table 2. Testing the significance of differences in arithmetic means of cognitive component of social attitude of respondents of different gender

Ajtem/Item	Pol/Gender	M	SD	t	p
Neznalice vjeruju da sve znaju	Muški/Male	3.60	1.34	-.52	.601
	Ženski/Female	3.68	1.20		
U sreću vjeruju oni koji je nisu doživjeli	Muški/Male	2.80	1.33	1.65	.100
	Ženski/Female	2.56	1.18		
Najlakše nas je uvjeriti u ono o čemu malo znamo	Muški/Male	3.45	1.22	-1.39	.166
	Ženski/Female	3.64	1.02		
Velikim radikalnim promjenama u bilo čemu skloni su oni koji ne znaju njihove mane	Muški/Male	3.06	1.18	-.66	.509
	Ženski/Female	3.14	1.02		
Sa više znanja otkriva se još više nepoznanica	Muški/Male	3.86	1.15	-1.25	.214
	Ženski/Female	4.02	1.02		
Neznalice su sposobne za sve	Muški/Male	2.70	1.29	-1.98	.048*
	Ženski/Female	2.99	1.22		
Kada je neznalici nešto nejasno, on to smatra nevažnim	Muški/Male	3.53	1.23	-2.17	.031*
	Ženski/Female	3.82	.97		
Oni koji nešto znaju najteže podnose one koji se predstavljaju kao sveznalice	Muški/Male	3.59	1.09	-1.06	.291
	Ženski/Female	3.72	1.03		
Samo neznalice vjeruju da su bezgrešni	Muški/Male	3.27	1.28	.13	.894
	Ženski/Female	3.25	1.20		
U svakom društvu najglasnije su neznalice	Muški/Male	3.47	1.18	-.99	.325
	Ženski/Female	3.60	1.07		
Neznalice veseli ono što znalce zabrinjava	Muški/Male	3.43	1.19	-1.45	.148
	Ženski/Female	3.61	.95		
Ko ima malo znanja njemu je sve jasno	Muški/Male	2.74	1.35	-2.09	.038*
	Ženski/Female	3.06	1.15		
Obično mogu objasniti sve oni koji ne znaju o čemu pričaju	Muški/Male	3.19	1.33	.81	.417
	Ženski/Female	3.07	1.23		
Neznanje je problem jedino za one koji nešto znaju	Muški/Male	3.47	1.23	-.79	.433
	Ženski/Female	3.57	1.11		
Još nisam upoznao nekoga zabrinuta zbog njegova neznanja	Muški/Male	3.05	1.38	.40	.693
	Ženski/Female	2.99	1.27		
Ukupno/Total	Muški/Male	49.19	11.56	-1.28	.201
	Ženski/Female	50.72	8.83		
Prosjek/Average	Muški/Male	3.28	.77		
	Ženski/Female	3.38	.59		

* Statistički značajno na nivou .05 / The mean difference is significant at the .05 level

Tabela 3. Aritmetičke sredine i standardne devijacije kognitivne komponente socijalnog stava ispitanika različitog uzrasta

Table 3. Arithmetic means and standard deviations of cognitive component of social attitude of respondents of different ages

Ajtem/Item	Uzrast/Age	M	SD
Neznalice vjeruju da sve znaju	15-18 g./years	3.24	1.37
	19-23 g./years	3.77	1.15
	24-73 g./years	3.86	1.22
U sreću vjeruju oni koji je nisu doživjeli	15-18 g./years	3.09	1.27
	19-23 g./years	2.40	1.12
	24-73 g./years	2.68	1.32
Najlakše nas je uvjeriti u ono o čemu malo znamo	15-18 g./years	3.48	1.18
	19-23 g./years	3.61	.97
	24-73 g./years	3.56	1.27
Velikim radikalnim promjenama u bilo čemu skloni su oni koji ne znaju njihove mane	15-18 g./years	3.24	1.11
	19-23 g./years	3.01	1.00
	24-73 g./years	3.15	1.23
Sa više znanja otkriva se još više nepoznanica	15-18 g./years	3.54	1.34
	19-23 g./years	4.14	.93
	24-73 g./years	4.06	.88
Neznalice su sposobne za sve	15-18 g./years	2.84	1.28
	19-23 g./years	2.77	1.14
	24-73 g./years	3.13	1.42
Kada je nezalici nešto nejasno, on to smatra nevažnim	15-18 g./years	3.55	1.28
	19-23 g./years	3.72	.97
	24-73 g./years	3.83	1.10
Oni koji nešto znaju najteže podnose one koji se predstavljaju kao sveznalice	15-18 g./years	3.66	1.11
	19-23 g./years	3.72	.96
	24-73 g./years	3.59	1.18
Samo neznalice vjeruju da su bezgrešni	15-18 g./years	3.20	1.35
	19-23 g./years	3.16	1.11
	24-73 g./years	3.51	1.30
U svakom društvu najglasnije su neznalice	15-18 g./years	3.35	1.19
	19-23 g./years	3.60	1.06
	24-73 g./years	3.66	1.15
Neznalice veseli ono što znalce zabrinjava	15-18 g./years	3.30	1.19
	19-23 g./years	3.63	.94
	24-73 g./years	3.62	1.09
Ko ima malo znanja njemu je sve jasno	15-18 g./years	2.72	1.30
	19-23 g./years	2.90	1.21
	24-73 g./years	3.23	1.20
Obično mogu objasniti sve oni koji ne znaju o čemu pričaju	15-18 g./years	3.09	1.37
	19-23 g./years	2.99	1.21
	24-73 g./years	3.44	1.23
Neznanje je problem jedino za one koji nešto znaju	15-18 g./years	3.38	1.33
	19-23 g./years	3.50	1.05
	24-73 g./years	3.76	1.13
Još nisam upoznao nekoga zabrinuta zbog njegova neznanja	15-18 g./years	2.96	1.41
	19-23 g./years	2.78	1.23
	24-73 g./years	3.54	1.23
Ukupno/Total	15-18 g./years	48.63	11.07
	19-23 g./years	49.68	8.65
	24-73 g./years	52.61	11.03
Prosjeak/average	15-18 g./years	3.24	.74
	19-23 g./years	3.31	.58
	24-73 g./years	3.51	.67

U šest ajtema vrijednosti razlika aritmetičkih sredina ispitanika različitog uzrasta su statistički značajne, a post hoc

Bonferroni testom je utvrđeno između kojih kategorija ispitanika i na kojem nivou postoji statistička značajnost (vidjeti Tabelu

4). Za cijelu Skalu PARADOKHIP&BM-2006-02-26 razlika aritmetičkih sredina ispitanika različitog uzrasta je značajna na nivou statističke značajnosti .05 ($F=3.26$; $p=.04$). Post hoc Bonferroni testom utvrđeno je da ispitanici uzrasta 24-73 godine više nego ispitanici uzrasta 15-18 godina, na nivou statističke značajnosti .05, uviđaju da većem obimu kognicije u kognitivnoj komponenti socijalnog stava odgovara još veći obim doživljaja nekognicije. Vrijednosti aritmetičkih sredina ukazuju da ispitanici uzrasta 19-23 godine, takođe, više uviđaju da većem

obimu kognicije u kognitivnoj komponenti socijalnog stava odgovara još veći obim doživljaja nekognicije, nego mlađi ispitanici, i manje nego stariji ispitanici, ali između ovih kategorija nije utvrđeno postojanje statistički značajne razlike. Ipak, može se konstatovati da starije osobe, najvjerojatnije zbog dužeg uticaja socijalizacije kao cjeloživotnog procesa učenja, više uviđaju da većem obimu kognitivne komponente socijalnog stava odgovara još veći obim doživljaja nekognicije, što je u skladu sa postavljenom hipotezom ovog istraživanja.

Tabela 4. Testiranje značajnosti razlika aritmetičkih sredina kognitivne komponente socijalnog stava ispitanika različitog uzrasta

Table 4. Testing the significance of differences in arithmetic means of cognitive component of social attitude of respondents of different ages

Ajtem/Item	F	Sig.	Post hoc Bonferroni test		
			Uzrast/Age	Uzrast/Age	p
Neznalice vjeruju da sve znaju	6.14	.002**	15-18 g./years	19-23 g./years	.007**
U sreću vjeruju oni koji je nisu doživjeli	8.37	.000***	15-18 g./years	19-23 g./years	.000***
Sa više znanja otkriva se još više nepoznanica	9.12	.000***	15-18 g./years	19-23 g./years	.000***
Ko ima malo znanja njemu je sve jasno	3.26	.040*	15-18 g./years	24-73 g./years	.036*
Obično mogu objasniti sve oni koji ne znaju o čemu pričaju	3.15	.044*	19-23 g./years	24-73 g./years	.039*
Još nisam upoznao nekoga zabrinuta zbog njegova neznanja	8.30	.000***	24-73 g./years	15-18 g./years	.019*
Ukupno/Total	3.26	.044*	15-18 g./years	19-23 g./years	.000***
				24-73 g./years	.044*

* Statistički značajno na nivou .05 / The mean difference is significant at the .05 level

** Statistički značajno na nivou .05 / The mean difference is significant at the .01 level

*** Statistički značajno na nivou .05 / The mean difference is significant at the .001 level

ZAKLJUČAK

Većem obimu kognitivne komponente socijalnog stava odgovara još veći obim doživljaja nekognicije, bez obzira na pol. S povećanjem uzrasta raste i spoznaja da

većem obimu kognitivne komponente socijalnog stava odgovara još veći obim doživljaja nekognicije, najvjerojatnije zbog dužeg uticaja socijalizacije kao cjeloživotnog procesa učenja.

LITERATURA

Citati o pameti i gluposti. (n.d.). Preuzeto 01. juna 2019. godine sa: <https://knjige.pravac.com/misli/pamet-glupost/2>.
Džordž Gordon Bajron – biografija. (n.d.). Džordž Gordon Bajron – biografija. Preuzeto 01. juna 2019. godine sa: <https://www.prelepapoezija.com/dzordz-gordon-bajron-biografija/>.

Jain, V. (2014). 3D model of attitude. *International Journal of Advanced Research in Management and Social Sciences*, 3(3), 1-12.
 Milosavljević, B. (2001). *Uvod u socijalnu psihologiju*. Banja Luka: Univerzitet u Banjoj Luci, Filozofski fakultet.
 Milosavljević, B. (2007). *Praktikum etiologija socijalne patologije*. Banja Luka: Univerzitet u Banjoj Luci, Filozofski fakultet.

Nel, N. (1984). *Caring: A Feminine Approach to Ethics and Moral Education*. Berkeley: *U of California P.*

Ostrom, T. M. (1969). The relationship between the affective, behavioral, and cognitive components of attitude. *Journal of experimental social psychology*, 5(1), 12-30.

Wikicitat, (n.d.). *Sokrat*. Preuzeto 29. jula 2019. godine sa: <https://bs.wikiquote.org/wiki/Sokrat>.

Wikicitat, (n.d.). *William Shakespeare*. Preuzeto 29. jula 2019. godine sa: https://hr.wikiquote.org/wiki/William_Shakespeare.

THE PARADOXICAL RELATIONSHIP OF COGNITION AND NONCOGNITION

Miroslav Đurić

University PIM, Banja Luka, Faculty of Philosophy, Despota Stefana Lazarevića bb, Banja Luka, Bosnia and Herzegovina, miroslavzdjuric@gmail.com

SCIENTIFIC PAPER

ISSN 2637-2150

e-ISSN 2637-2614

UDK 616.895.8:159.922.8

DOI: 10.7251/STED2002028D

Paper received: 02.10.2019.

Paper accepted: 18.03.2020.

Published: 26.05.2020.

<http://stedj-univerzitetpim.com>

Corresponding Author:

Miroslav Đurić, University PIM, Banja Luka, Faculty of Philosophy, Despota Stefana Lazarevića bb, Banja Luka, Bosnia and Herzegovina, miroslavzdjuric@gmail.com

Copyright © 2020 Miroslav Đurić; published by UNIVERSITY PIM. This work licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 4.

SUMMARY

The research was carried out from April to July 2019, in Republika of Srpska. The sample was suitable. It was made up of 294 respondents aged between 15 and 73. The average age of the respondents was 22,92 years. Male respondents numbered

120 or 40,82%, and females 174 or 59.18%. Independent variables are gender and age. The dependent variable is the level of the cognitive component of the social attitude. Milosavljević's Skala PARADOKHIP & BM-2006-02-26 was used to examine the levels of cognitive component of the social attitude. The aim of the research was to verify the hypothesis about the paradoxical relationship of cognition and non-cognition in the cognitive component of the social attitude, according to which a greater scope of the cognitive component of the social attitude corresponds to an even greater extent of the experience of non-cognition (not-knowing) and vice versa. It has been confirmed that the greater scope of cognition in the cognitive component of the social attitude corresponds to an even greater extent of the experience of non-cognition, regardless of the gender of the respondents. With the aging, there is also a growing awareness that a greater scope of cognition in the cognitive component of the social attitude corresponds to an even greater extent of the experience of non-cognition, and the existence of statistical significance ($p < .05$) has been confirmed between the categories of subjects aged 15-18 and 24-73.

Keywords: cognition, non-cognition, gender, age.